

Вих. № 118 від 06 лютого 2024 року

Голові Комітету Верховної Ради України
з питань правової політики
Маслову Д.В.

Шановний Денисе Вячеславовичу!

Асоціація правників України висловлює вам свою повагу та у відповідь на ваш лист від 19.12.2023 №04-26/03-2023/278807 щодо надання пропозицій надсилаємо **зміни до ЗУ «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» щодо зміни переліку вимог до статусу адвоката.**

04.12.2023 на розгляд Верховної Ради України народним депутатом України Крейденком В. В. був внесений законопроект № 10312 «Про внесення змін до Закону України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність" щодо уточнення ступеня вищої освіти для осіб, які мають право здійснювати адвокатську діяльність».

1. Суть та обґрунтування необхідності прийняття законопроекту:

У ч. 1 ст. 6 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» термін «повна вища юридична освіта» вживається в значенні ступеня вищої освіти.

В Законі України «Про вищу освіту» такого терміну не існує. Натомість є «повна вища освіта», яка вживається один раз (п. 2 ч. 2 Розділу XV – Прикінцеві та перехідні положення) – «вища освіта за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста (повна вища освіта) після набрання чинності цим Законом прирівнюється до вищої освіти ступеня магістра»).

Ч. 1 ст. 5 Закону України «Про вищу освіту»: «підготовка фахівців з вищою освітою здійснюється за відповідними освітніми програмами на таких рівнях вищої освіти: початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти; перший (бакалаврський) рівень; другий (магістерський) рівень; третій (освітньо-науковий/освітньо-творчий) рівень».

Ч. 2. ст. 5 Закону України «Про вищу освіту»: «здобуття вищої освіти на кожному рівні вищої освіти передбачає успішне виконання особою освітньої програми, що є підставою для присудження відповідного ступеня вищої освіти: 1) молодший бакалавр; 2) бакалавр; 3) магістр; 4) доктор філософії/доктор мистецтва». У вітчизняному законодавстві терміни «вища юридична освіта», «повна вища юридична освіта» («вища повна юридична освіта») вживаються у трьох значеннях, а саме: - в якості вимоги до осіб, які можуть обіймати посади; - в якості ступеня вищої освіти магістра відповідної галузі знань; - в якості ступеня вищої освіти відповідної галузі знань. Отже, немає єдиного їх визначення, а у деяких законах зміст терміну «повна вища юридична освіта» взагалі відсутній.

Метою даного законопроекту є уточнення ступеня вищої освіти для осіб, які мають право здійснювати адвокатську діяльність задля приведення дефініції «вищої освіти» у відповідність до чинного Закону України «Про вищу освіту».

2. До внесення пропонуються наступні нововведення:

Чинна норма ЗУ «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»	Пропоновані зміни
Згідно з ч. 1 ст. 6 ЗУ «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», адвокатом може бути фізична особа, яка має повну вищу юридичну освіту , володіє державною мовою відповідно до рівня, визначеного згідно із Законом України "Про	Наданий законопроект пропонує викласти норму у наступній редакції: "Адвокатом може бути фізична особа, яка має вищу освіту за освітнім ступенем магістра на основі освітнього ступеня бакалавра в галузі права , володіє

забезпечення функціонування української мови як державної", має стаж роботи в галузі права не менше двох років, склала кваліфікаційний іспит, пройшла стажування (крім випадків, встановлених цим Законом), склала присягу адвоката України та отримала свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю.

державною мовою відповідно до рівня, визначеного згідно із Законом України "Про забезпечення функціонування української мови як державної", має стаж роботи в галузі права не менше двох років, склала кваліфікаційний іспит, пройшла стажування (крім випадків, встановлених цим Законом), склала присягу адвоката України та отримала свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю."

3. Пропозиції та зауваження

1) **Пропоновані зміни гармонізують положення ЗУ «Про освіту» та ЗУ «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»**, оскільки пов'язані з формулюваннями, вказаними у ЗУ «Про освіту». Згідно з ст. 1 ЗУ «Про освіту», система освіти - сукупність складників освіти, рівнів і **ступенів освіти**, кваліфікацій, освітніх програм, стандартів освіти, ліцензійних умов, закладів освіти та інших суб'єктів освітньої діяльності, учасників освітнього процесу, органів управління у сфері освіти, а також нормативно-правових актів, що регулюють відносини між ними. У чинному ЗУ «Про освіту» слово «повна» застосовується лише щодо середньої та професійної освіти, а щодо вищої, відповідно, застосовуються «рівні» та «ступені».

2) Проте таке формулювання у законопроекті, а саме **«має вищу освіту за освітнім ступенем магістра на основі освітнього ступеня бакалавра в галузі права»**, є дискримінаційним та de facto вказує, що адвокатом може стати людина, що в галузі права має як диплом магістра, так і диплом бакалавра. За таких умов громадяни, що отримали бакалаврську спеціальність, наприклад, соціолога, а потім вступили на магістратуру права, не зможуть отримати доступ до адвокатської професії.

3) Також неоднозначним є запропоноване формулювання **«освітній ступінь в галузі права»**. Відповідно до Переліку документів необхідних для складення кваліфікаційного іспиту згідно до Порядку допуску до складення кваліфікаційного іспиту, порядок складення кваліфікаційного іспиту та методика оцінювання результатів складення кваліфікаційного іспиту для набуття права на заняття адвокатською діяльністю в Україні, затвердженого рішенням Ради адвокатів України № 270 від 17.12.2013, зі змінами, особа, яка виявила бажання набути статус адвоката, зобов'язана надати документ державного зразка, що підтверджує набуття заявником повної вищої освіти за спеціальностями «правознавство», «правоохоронна діяльність», «міжнародне право». Виникає питання: **чи включені у формулювання «освітній ступінь в галузі права» дипломи за спеціальностями «правоохоронна діяльність», «міжнародне право»?**

4. Загальна оцінка законопроекту та пропозиції

В цілому законопроект може бути рекомендований до прийняття, проте з вказаними вище зауваженнями. Пропонуємо викласти ч.1 ст.6 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» у наступній редакції:

«Адвокатом може бути фізична особа, яка має вищу освіту за освітнім ступенем магістра за спеціальністю «Право», «Міжнародне право» на основі освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю «Право», «Міжнародне право» та «Правоохоронна діяльність», володіє державною мовою відповідно до рівня, визначеного згідно із Законом України "Про забезпечення функціонування української мови як державної", має стаж роботи в галузі права не менше двох років, склала кваліфікаційний іспит, пройшла стажування (крім випадків, встановлених цим Законом), склала присягу адвоката України та отримала свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю.»

З повагою

Голова Комітету АПУ з кримінального та кримінально-процесуального права

Максим Шeverдін